

[Landbrugsministeren.]

klare sig, som med Fortvivelse ser den kommende Termin i Møde, fordi det, hvis de ikke bliver lettet i deres Afgifter, vil være dem umuligt at klare deres Forpligtelser til den Tid.

Det er jo altid forfærdeligt, naar Hjemmet bryder sammen, hvad enten det er Arbejderhjem eller Middelstandshjem eller Landbohjem. Det er altid en Ulykke, naar Hjemmet bryder sammen og Erhvervet opløses for vedkommende. Ikke alene økonomisk betyder det meget for dem, men det betyder selvfølgelig et meget stort Tab af Arbejdsmod og Tro paa Fremtiden, som ingenlunde kan være til Fordel for Samfundet.

Det er selvsagt, at der vil ske en betydelig Forringelse af Produktionsevnen i vedkommende Landbrug, før man naar saa vidt, at man opgiver det og tager derfra, og det betyder i det lange Løb en betydelig Forringelse af Samfundets Muligheder i den kommende Tid. Hertil kan yderligere føjes af Samfundsinteresse, at en meget stærk Forringelse af Købeevnen efterhaanden vil ramme de andre Erhverv i meget betydeligt Omfang. Endnu har man ikke set saa store Virkninger i de andre Erhverv af Landbrugets vanskelige Stilling, men det er jo sikkert, at naar Landbrugets Eksport er ca. $\frac{4}{5}$ af den samlede Eksport, vil en betydelig Lamelse af Landbruget ramme de andre Erhverv i høj Grad.

Det er jo noget ejendommeligt, at efter at Landbruget i 30 Aar har haft meget betydelig Fremgang, teknisk, produktionsmæssigt og prismæssigt, staar vi nu efter et Aars Nedgang i Priserne i mangfoldige Landbrug med en meget ringe Modstandskraft. Men jeg tror ikke, man paa nogen Maade kan sige, at dette som Helhed taget stammer fra Letsindighed hos de enkelte Landmænd. Jeg tror, man kan sige, at de fleste Landmænd har taget det fornuftigt, under de gode Priser konsolideret sig og paa den Maade faaet større Modstandskraft. Hvis man derfor vil anføre, at naar Landbruget har haft 30 Aars Fremgang og i disse 30 Aar endogsaa en 8—9-aarig Periode, der i høj Grad kan betegnes som Højkonjunktur, er det mærkeligt, at man nu ikke kan tage et Aars Tilbagegang, uden at Sammenbrud indtræffer i Masser af Tilfælde, saa tror jeg, at Hovedaarsagen er netop de Højkonjunkturer, vi har oplevet under Krigen og efter Krigen, med den lave Krone og dens Virkninger for Landbruget.

Det er en Selvfølge, at Landmændene under Højkonjunkturerne, under Prisstigningen, hvor de havde Fordele, har taget Fortjenesten uden at gøre Ophævelser, og man skulde jo saa mene, at de ogsaa nu i Nedgangen kunde tage det paa samme Maade. Men jeg tror, man maa holde i alt Fald den Del af Landboerne til gode, som ikke har faaet Fordelen af Højkonjunkturerne, men tværtimod har faaet de af Højkonjunkturerne skabte Vanskeligheder og Udgifter at slæbe paa, saa man kan sige, at det danske Landbrug vilde have været langt gunstigere stillet nu, hvis vi ikke havde haft Højkonjunkturerne i den Periode.

Der er ingen Tvivl om, at de Landmænd, som har haft Ejendomme før Krigen, og som har oplevet Højkonjunkturerne Fortjeneste, vil, hvis de har disponeret fornuftigt, nu være stillet saaledes økonomisk, at de har mere Udsigt til at komme igennem, og vil være bedre funderet, end de var før Krigen. Men det er ogsaa sikkert, at der indenfor Landbruget — og det gælder vel ogsaa andre Erhverv — findes ikke faa, som ikke har kunnet taale Opgangen og Medgangen under Højkonjunkturerne, men har faaet Storhedsfornemmelser og har paataget sig større Forpligtelser, købt større Ejendomme, end de magtede, og derfor nu, da Nedgangen melder sig, ikke kan klare sig.

Den Del af Landbrugerne kan man i og for sig ikke sige er kommet helt uskyldigt ind i de vanskelige Forhold. Men de Landmænd, som man efter min Opfattelse navnlig kan sige er blevet uskyldigt kriseramte, er alle dem, som ikke har faaet Fortjenesten af Højkonjunkturerne, som har overtaget Ejendomme under de høje Priser, har faaet de store Udgifter, der har været Følgen af de høje Priser, og som nu staar med den store Nedgang i Indtægten og ikke tilnærmelsesvis den samme Nedgang i Udgifterne.

Man har derfor ogsaa i Overvejelserne angaaende det Forslag, som her fremsættes for det høje Folketing, først og fremmest tænkt paa at lette Byrderne for de Landmænd, der har overtaget Ejendomme under og efter Krigen. Men jeg skal villigt erkende, at under disse Overvejelser har man maattet indrømme, at der kan være en Del af de Landmænd, der har oplevet Højkonjunkturerne og har draget Fordel af dem, som ogsaa kan være blevet kriseramte og kan være blevet det, uden at man kan sige, at det er deres egen Skyld, idet de gennem Kautionsforpligtelser, og navnlig ved at have hjulpet Børn og Svigerbørn i Vej, paa